

**Ruotu #52 Laifwaniemi > Härkiläranda
> Sandbacka
Pitkäsenkylä/Kalajoki**

Laifwaniemen sotilastorppa sijaitsi Kalajoella Etelänkylässä kylän yhteismaalla lähellä Wätäniemen (*Vetoniemi*) taloa. Paikalla ei ollut tarpeeksi peltomaata ja kevättulva vaivasi vuosittain, joten ruotu oli ilman lupaa rakentanut torpan rakennukset Häckiläranda -nimiselle paikalle Häckilän ja Salmulan talojen väliin Sipolan talon aidattujen peltojen keskelle. Sipolan isäntä Johan Kalling vaati torpan siirtämistä pois mailtansa kylän takamaille lähelle Salmulan peltoja, missä olisi paremmin tilaa myös torpan pelloille. Katselmusmiehet tutustuivat tähän Sandbacka-nimiseen paikkaan ja totesivat maaperän olevan hietamultaa. Kylänmiehillä ja naapureilla Anders Lapinojalla ja Lars Similällä ei ollut mitään tätä vastaan, joten torppa päätettiin siirtää. Päätös jätettiin vielä maaherran vahvistettavaksi. Vuonna 1733 ruodun muodostivat talot:

#16	Salmula Matts Jöranss	Pitkänen
#4	Heickilä Pahl Pahlss	Pitkänen
#1	Wetoniemi Sochen Skrifvare Calamnius	Etelänkylä

Vuoden 1752 katselmuksessa todettiin, että Häckilärannassa oli pahoin lahonnut tupa, kelvollinen tolppa-aitta, täysin laho navetta ja maahan painunut lato. Rakennusten huono kunto varmaan osaltaan helpotti torpan siirtopäätöstä Sandabackaan. Ruotutalolliset aikoivat raivata kylän takamailta nimeämänsä niittyä.

Vuoden 1779 katselmuksessa tuvan ikkunat tuli rakentaa valmiiksi. Lato tuli nostaa maasta ja sen katto tuli uusiksi.

Vuoden 1782 katselmuksessa todettiin torpan olevan kunnossa. Ainoastaan tuvan savupiippu tuli korjata ja eteisen katolle tuli laittaa uudet malkapuut.

Vuoden 1791 katselmuksessa todettiin uuden tuvan olevan rakenteilla ja seuraavana keväänä oli tarkoitus rakentaa uusi aitta sekä kahden vuoden kuluessa kaivo. Ruotutalolliset olivat raivanneet torpalle uutta peltoa ja niittyä. Peltojen ympärille tuli rakentaa aidat. Kaikki luvatut työt piti tehdä sovittuna aikana 3 riikintaalerin 16 killingin sakon uhalla.

Christopher/Christer Mattss Tallrooth 1737–43

Christopher on syntynyt Savossa/Viipurissa noin vuonna 1708–09. Hänet otettiin sotilaaksi vuonna 1727 entisen Pyhäjoen komppanian numerolle #80, mistä siirrettiin tähän ruotuun vuonna 1734. Ilmeisesti hän osallistui Hattujen sotaan vuosina 1741–42. Hän karkasi palveluksesta 13.4. 1743.

Christopher Tallroot, vihitty 28.5.1727 Haapavesi **Anna Mattsdr Humaloja**.

Johan Tallroth 1743–1760

Johan on syntynyt Pohjanmaalla noin vuonna 1725. Hänet otettiin sotilaaksi vuonna 20.6.1743. Ilmeisesti hän osallistui rykmentin Ruotsin-retkelle talvella 1743–44. Vuosina 1748–51 hän oli linnoitustöissä Helsingissä; ainakin vuonna 1749 Pambölessä ja Helsingin varuskunnassa sekä vuonna 1751 Sipoossa. Hän osallistui Pommerin sotaan vuosina 1757–61. Hänet siirrettiin vuonna 1760 ruotuun #6.

Katso ruotu #6.

Matts (Granholm/) Tallroth 1760–1763

Matts on syntynyt Pohjanmaalla noin vuonna 1739. Hänet otettiin sotilaaksi vuonna 1760, mutta hänet erotettiin jo 20.1.1763, syynä vamma vasemmassa jalassa ja oikeassa jalkaterässä.

Katso ruotu #6.

Simon Murbäck 1769–1770

Simon on syntynyt Viipurin läänissä noin vuonna 1744. Hän oli 181 cm pitkä. Hänet otettiin sotilaaksi 17.10.1769. Hän karkasi helmikuussa 1770 ruotutalollinen Savimäen pojan kanssa Uudellekirkolle. Mahdollisesti tästä syystä hän sai 12 raippaparin rangaistuksen vuonna 1770. Samalla hänet erotettiin palveluksesta ja vuoden 1770 pääkatselmuksessa ruotu oli ilman sotilasta..

Simon Simonss Murbräck s.8.5.1746, k.27.10.1801 Kalajoki, vihitty 5.6.1771 Kalajoki **Carin Hansdr Heickilä** s.~.1741, k.14.3.1791 Kalajoki. He olivat itsellisinä Kalajoen Pitkäsenkylällä vuosina 1782–93 ja he asuivat Mustalan torpassa vuodesta 1794 lähtien.

Lapset:

Margeta s.3.10.1771 Kalajoki, k.21.11.1794 Kalajoki,

Christina s.4.4.1775 Kalajoki, k.4.12.1795 Kalajoki,

Anna s.15.4.1778 Kalajoki, k.12.2.1816 Kalajoki

Catharina s.29.3.1781 Kalajoki, k.6.3.1791 Kalajoki.

Lisäksi Maria Andersdr Suvannon aviottomat lapset, joiden isä ilmeisesti oli *Simon Murbäck*:

Maria s.3.12.1797 Kalajoki, k.29.8.1808 Kalajoki,

Brita Caisa s.29.5.1800 Kalajoki.

Volontair Hans Gustaf Norberg 1786–?

Nuori vapaaehtoinen Hans Gustaf on syntynyt Pohjanmaalla. Hänet otettiin palvelukseen 11.1.1786. Ilmeisesti hänen palveluksensa tässä ruodussa päättyi vuonna 1787. Sotilastorpan katselmuksessa hänet mainitaan tässä torpassa jo vuonna 1779.

Kirkonkirjoissa ei tietoja.

Volontair Carl Fridrich Harjulin 1787–1787

Vapaaehtoisen Carl Fridrichin syntyperästä ei ole tietoa. Hänet siirrettiin tähän ruotuun Henkikomppaniasta vuonna 1787. Samana vuonna hänet siirrettiin jo eteenpäin, mutta ei tietoa minne.

Kirkonkirjoissa ei tietoja.

Volontair Johan Joaguim Qneifh 1787–1789

Vapaaehtoisen Johan Joaguimin syntyperästä ei ole tietoa. Hän tuli tähän ruotuun ilmeisesti vuonna 1787. Hän osallistui Kustaa III:n sotaan vuosina 1788–1789 palvellessaan kesän 1788 saaristolainvastossa. Vuonna 1789 hänet ylennettiin korpmaaliksi ja siirrettiin ruotuun #26, missä hän toimi myös lipunkantajana. Ilmeisesti hänen palveluksensa päättyi alkuvuodesta 1790.

Kirkonkirjoissa ei tietoja.

Matts Johanss Fin**1789–1802**

Matts on syntynyt Pohjanmaalla noin vuonna 1763. Hän oli 170 cm pitkä. Hänet otettiin sotilaaksi 9.3.1789, jolloin hän joutui heti mukaan Kustaa III:n sotaan; jo keväällä 1789 hän marssi komppanian mukana itärajalle Joensuuhun. Ilmeisesti hän osallistui vuoden 1789 taisteluihin Savossa ja kesällä 1790 rykmentin sotatoimiin Savonlinnan seudulla. Vuonna 1796 hän oli linnoitustöissä Helsingin seudulla, mutta ainakin kesäkuussa 1796 hän sairasti ripulia. Hänet tuomittiin 8.2.1798 kihlakunnanoikeudessa murtovarkaudesta, rangaistuksena 16 paria raippoja. Hänet erotettiin palveluksesta 7.7.1802.

Matts Johanss Fin/Fijn, ent. **Kullman**, s._._.1762, vaimo **Brita Andersdr Metsälä** s.7.9.1767 Kalajoki (vanh. **Metsälä Anders Johanss** s.27.4.1738 Alavieska/Kalajoki ja **Anna Johansdr Hakola** s.24.10.1734). (Pedersöressä vihittiin 6.4.1787 renki *Mats Kulman* ja piika *Brita Andersdr*; mahdollisesti he olivat tämä sama pari). Brita muutti kotoaan vuonna 1785. Heidän viimeinen ehtoolismerkintänsä tässä ruodussa on tehty vuonna 1803, mutta muuttomerkintä torpasta vasta 1806.

Matti on mainittu appensa Antti Juhonp Metsälän, k._.1.1793 Alavieska, perukirjassa, missä perillisinä on mainittu Antin vaimo Anna *Simonsdr* sekä lapset Juho, Simon, Niilo, Maria ja Brita + puoliso sotilas Matti Fin.¹

Lapset:

Johan s.29.8.1788 Kalajoki (Kullman), k.15.3.1846 Kalajoki, vihitty 6.12.1818 Kalajoki **Anna Pehrsdr Kaacko** s.25.2.1787 Kalajoki (vanh. **Kaacko Pehr Henriess** s.12.3.1745 Kalajoki ja **Anna Henrichsdr** s.10.2.1751). Johan muutti kotoaan vuonna 1803. Hänet merkitty palkolliseksi Kalajoella vuosina 1807–08. Hän muutti 11.10.1810 Rautioon ja palasi Kokkolasta Kalajoelle 22.1.1817. Avioiduttuaan Johan meni ensin kotivävyksi Kalajoella Tyngänkylän Kaackoon, vuodesta 1820 heidät on merkitty mäkitupalaisiksi/itsellisiksi Kalajoen Tyngällä. Johan toimi koulumestarina noin vuodesta 1827.

Lapset:

Maria Elisabeth s.4.11.1819 Kalajoki (Kuhlman/Fiin), vihitty 11.6.1848 Kalajoki **Johan Abrahamss Luomala** s.8.11.1811 Ylikannus/Kaustinen,
Anna Gretha s.30.10.1820 Kalajoki (Kuhlman/Kaakko), k.29.3.1831 Kalajoki,
Johan Henrik s.24.2.1823 Kalajoki (Kuhlman), vihitty 29.10.1848 Kalajoki **Brita Johanna Ericssdr Ängilä/Bengtilä** s.5.6.1822 Kalajoki, k.9.11.1848 Kalajoki (vanh. **Bengtilä**, ent. **Rahja, Erik Mattss** s.15.9.1768 ja **Susanna Andersdr Bengtilä** s.21.4.1778 Kalajoki (RK: s.20.10.1778)),
Nils Petter s.21.11.1828 Kalajoki (Kuhlman), k.30.3.1835 Kalajoki,
Anna s.23.7.1791 Kalajoki, k.29.3.1796 Kalajoki,
Maria s.14.10.1792 Kalajoki, k.13.7.1793 Kalajoki,
Magdalena/Malin s.7.2.1795 Kalajoki,
Lisa s.15.1.1796, k.26.2.1800 Kalajoki,
Brita Caisa s.28.5.1798 Kalajoki, k.17.5.1799 Kalajoki,
Johanna s.13.4.1800 Kalajoki,
Matts s.21.1.1802 Kalajoki.

Anders Roo**1803–1809**

Anders, ent. **Ingman**, on syntynyt Kalajoen suurpitäjässä noin vuonna 1778. Hän oli 167 cm pitkä. Hänet pestattiin sotilaaksi 21.3.1803. Hän osallistui Suomen sotaan vuosina 1808–09. Sodan loppuvaiheessa hän oli sairaana Laivaniemen sairaalassa Torniossa, mistä hänet myös kotiutettiin. Vuonna 1812 todettiin, että hänellä oli palkka (1 riikintaaleri 42 killinkiä) saamatta joulukuun 1808 ja helmikuun 1809 väliseltä ajalta.

Anders Mattss Ro/Roo, ent. **Engman/Ängman**, s.12.3.1777 Vihanti (RK myös: s.3.1.1777), k.30.3.1818 Kalajoki (vanh. ent. Pyhäjoen komppanian sotilas #121 **Engman/Junttila Mats Matss** s.2.12.1745 (RK myös: s.2.12.1743) ja **Lisa Mårtensdr Lechtima** s.2.6.1744 Vihanti), vihitty 24.12.1800 Kalajoki leski **Anna Maria Mattsdr Räihälä** s.10.2.1755 Kalajoki (RK myös: s.10.12.1755), k.31.3.1829 Kalajoki (vanh. **Räihälä Matts Mattss** s.21.12.1713 ja **Christin Erichsdr** s.1.1.1715). Anders tuli varamieheksi Alavieskan Kiimamalle vuonna 1799. Hänet oli palkollisena Kalajoella vuonna 1800. He asuivat vuodesta 1800 Kalajoella Etelänkylän Ala-Untissa. Anna vihitty 1.avioon 20.12.1785 Kalajoki **Pehr Anderss Undinen** s.15.12.1762 Kalajoki, k.39.11.1797 Kalajoki (vanh. **Undinen Anders Johanss** ja **Maria Pehrsdr**) ja 3.avioon 1.11.1822 Kalajoki **Erik Mattss Prittinen** s.11.12.1796.

Antin perukirjassa on perillisiksi merkitty sisarukset Märten Engman, Zachris Engman, Henrik Raatokallio, Michel Pirttihavisto, Susanna, Saara, Maria k (+2 lasta) sekä Liisa + puoliso Krokholm.²

Viitteet

¹ OMA, Salon tuomiokunta: signum 153, sivu 537/22.6.1795

² OMA, Salon tuomiokunta: EcIII:2, sivu 923/4.8.1818